

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a személyesen eljáró felperes neve(tartózkodási helye: címe) felperesnek, ... jogtanácsos által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen, személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében, a Fejér Megyei Bíróság 2010. június 21. napján meghozott, 3.P.22.335/2008/45. számú ítélete ellen az alperes részéről 46. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, és a kezelésekre való szállítással kapcsolatos alperesi jogsértés megállapítását mellőzi, és az alperest a megállapított jogsértéstől tiltja el.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A le nem rótt 36.000 (harminchatezer) forint fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

A felperes 2008. április 23-án előterjesztett kártérítési igényét az alperes 2008. július 23-án kelt 62-252-10/2008. számú határozatával elutasította azzal az indokolással, hogy a felperes fogvatartott tekintetében minden esetben a jogszabályi előírásoknak megfelelően járt el, minden esetben a törvényi előírások alapján helyezte el a felperest.

Ezt követően benyújtott, majd módosított keresetében a felperes annak megállapítását kérte, hogy az alperes azzal, hogy fennálló szembetegsége ellenére több alkalommal szennyezett, dohányfüstös előállító zárkában - csurmában - helyezte el, megsértette egészség védelméhez és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát.

Kérte az alperes további jogsértéstől való eltiltását, valamint 1,5 millió forint nem vagyoni kártérítés és kamatai megfizetésére kötelezését.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal védekezett, hogy a dohányzási tilalom elrendelésével a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek eleget tett, az ő kötelezettsége a kórházba szállított elítéltek részére a várakozó helyiségek rendelkezésre bocsátása, amelyet az előírásoknak megfelelően teljesített.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes személyhez fűződő jogát azzal, hogy 2008-ban az időszakos szemészeti vizsgálatokra, kezelésekre való szállítása során, illetve a várakozás ideje alatt nem biztosította részére a dohányfüst-mentes elhelyezést.

Az alperest eltiltotta az ilyen és ehhez hasonló jogsértésektől, valamint kötelezte, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 200.000 forint nem vagyoni kártérítést és ennek 2008. július 1. napjától a kifizetésig járó mindenkor törvényes késedelmi kamatát.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és megállapította, hogy a kereseti illeték és a szakértői költség az állam terhén marad.

Az ítélet indokolásában hivatkozott a Ptk. 76. §-ára, a Ptk. 84. §-ra, a Ptk. 349. §-ára, az 1979. évi 11. tvr. 35. § (2) bekezdésére, a 13/1996. (XII. 23.) IM rendelet 1. §-ára, valamint a 17/1979. (XI. 18.) IM rendelet 4. §-ában foglaltakra. Megállapította, hogy az orvosi ellátáskor történő elhelyezés során a nem dohányzó megjelölésű zárkában az ott várakozó emberek legalább fele egész nap cigarettázott, az örök annak ellenére, hogy nyilvánvalóan látták és érezték a tömény füstöt, semmit sem tettek a szabálytalanság megszüntetése érdekében, a panaszokat elintézték azzal, hogy akinek nem tetszik, az álljon az ablak elé, ahol beáramlik a friss levegő, vagy kivitték a panaszkodót a folyosóra és ott tartották egész nap a fűtéscsőhöz bilincselve.

Ezzel a cinizmus határát súroló fegyelmezetlenséggel az alperes megsértette (többek között) a felperes személyhez fűződő jogát, és az ezzel járó szenvedés, fölösleges megaláztatás egyben nem vagyoni sérelmet is okozott.

Az elsőfokú bíróság nem fogadta el azt az alperesi védekezést, hogy a foglyok zárkabeli viselkedésének figyelemmel kísérése és rendszabályozása kívül esett a hatáskörén, nem igazolta ez általa jelzett hatásköri megosztást a három különböző (beszállító, befogadó, orvosi ellátást nyújtó) intézmény között.

Az ún. „csurmák” az alperesi helyiségei voltak, az ezekre vonatkozó házirendet az alperes parancsnoka határozta meg, így a házirend - a teljes dohányzási tilalom - érvényesítése az ő felelősségi körébe tartozott.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy az alperes az adott helyzetben nem úgy járt el, ahogy általában elvárható, az alperes kimentési kísérletét nem fogadta el.

Az alperes a felperesnek a személyhez fűződő jogok megsértése révén nem vagyoni kárt okozott az elsőfokú bíróság álláspontja szerint, ugyanakkor a felperes által követelt összeget eltúlzottnak ítélte. A mérlegelés körében azt vette figyelembe, hogy az adott ártalmak szakaszosan, több hónapos kihagyásokkal és viszonylag rövid ideig tartottak, így csak a füst miatti átmeneti kellemetlenség, a

kiszolgáltatottság és a büntetés céljain túlmutató megalázottság igényel kompenzálást, aminek a súlyát az alperesnek a megelőzés elve szerint mégiscsak éreznie kell.

Az elsőfokú bíróság a kártérítés célját hozzávetőleg 200.000 forinttal látta elérhetőnek a Ptk. 360. §, illetve a Ptk. 301. § szerinti késedelmi kamatokkal együtt. A felperes személyes költségmentessége és az alperes illetékmentessége folytán az elsőfokú bíróság a feleket a kereseti illeték és a szakértői költség viselésére nem kötelezte a Pp. 84. § értelmében, és megállapította azt is, hogy a feleknek megtérítendő költségük nem keletkezett.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, amelyben annak megváltoztatását, a kereset elutasítását kérte.

Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság az ítélete meghozatalakor figyelmen kívül hagyta az alperes által megjelölt szabályokat, valamint azt, hogy a felperes nem igazolta, hogy az alperes nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A nemdohányzók védelméről szóló 17/1999. (XI. 18.) IM rendelet és az elítélteket megillető jogok gyakorlásáról és kötelezettségek teljesítéséről szóló házirend készítésére vonatkozó rendelkezés, valamint az alperes 62-3/VII-9/2008. számú házirendje kizárólag az intézetbe befogadásra kerülő fogvatartottakra vonatkozó szabályokat tartalmazza, ugyanakkor a felperes egyetlen esetben sem került befogadásra az alperesnél. A helyiséget, amelyben az orvosi vizsgálatokra várakozó felperes is elhelyezésre került, nemdohányzó helyiségnek nyilvánította, ezzel a 17/1999. (XI. 28.) IM rendelet 4. §-ában foglalt kötelezettségének eleget tett. A felperes nem bizonyította, hogy ténylegesen mennyi időn át kellett elviselnie a dohányfüst okozta szenvedést, ezen kívül azt felperes sem vitatta, hogy azok az öregek, akik a vizsgálatokra kísérték, szállítását intézték, nem az alperesi állományhoz tartoztak.

A felperes az alperesnél való tartózkodása esetén egyetlen alkalommal sem jelezte az őt ért jogsértést, nem jelölt meg olyan nem vagyoni hátrányt, amely kártérítés megfizetésével biztosítható. Utalt arra, hogy a személyiségi jogsértés önmagában nem alapozza meg a nem vagyoni kártérítést. A Ptk. 76. §-ában és a Ptk. 339. § (1) bekezdésében foglaltakra hivatkozva állította, hogy nem sértette meg a felperes személyhez fűződő jogát, a felperes személyiségi jogainak érvényesítése és biztosítása érdekében mindent megtett.

A felperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés nem alapos.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdésének megfelelően csak a fellebbezéssel érintett részben vizsgálhatta felül.

A Fővárosi Ítéltábla mindennek előtt arra mutat rá, hogy az elsőfokú bíróság a tényállás megállapításakor nem fektetett kellő hangsúlyt arra, hogy az alperes elkülönülő jogi személy a ... Kórháztól, azonban a perbeli igény megítélésekor

annak volt érdemi jelentősége, hogy a felperes kórházi kezelésre történő szállításakor az alperesi intézmény biztosította a felperes és a vizsgálatra hozott társai elhelyezését a vizsgálatra való, valamint azt követően a visszaszállításukig történő várakozás idejére, azonban ennek kiemelését az érdemi döntés indokolása körében helytállóan pótolta az elsőfokú bíróság, ennek ellenére a jogsértő cselekmények meghatározásánál mégis téves következtetésre jutott.

A Fővárosi Ítéltábla észlelte azt is, hogy az ítélet rendelkező részében az elsőfokú bíróság nem jelölte meg pontosan azt, hogy az alperes jogsértő magatartása a felperes mely személyhez fűződő jogát sértette, de tekintettel arra, hogy ez az ítélet indoklásából egyértelműen kiderült és az elégtételadás jogkövetkezményére irányuló kereset hiányában az ítélet rendelkező részében magának a jogsértés ténye megállapításának lehetett elsődleges érdemi jelentőséget tulajdonítani, így a Fővárosi Ítéltábla a hiányosságok jellegét és az érdemi felülbíráhatóság lehetőségét tekintve arra az álláspontra jutott, hogy a Pp. 2. § (1) bekezdésében írt alapelv érvényesülésének elősegítése érdekében az elsőfokú bíróság eljárási hiányossága nem minősül olyan súlyosnak, ami az eljárás megismétlését indokolná, mert az érdemi felülbírálatot nem befolyásolják.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla a jogsértés megállapítása és a kért jogkövetkezmények alkalmazása körében csak részben értett egyet az elsőfokú bíróság döntésével.

A Fővárosi Ítéltábla általánosságban a következőket emeli ki.

A Ptk. 75. §-a szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak. Ezen szabály a személyhez fűződő jogok minden megsértését tilalmazza és a személyiségi jogok valamennyi formáját védelmezi.

A Ptk. a személyhez fűződő jogok közül csak a leggyakrabban előforduló jogokat nevesíti külön, de ez a felsorolás nem tekinthető taxatívnak.

A Ptk-ban nem nevesített személyhez fűződő jogok meghatározásában az Alkotmánynak és a nemzetközi egyezményeknek van kiemelt szerepe.

A felperes keresetében elsősorban azt sérelmezte, hogy az alperesi intézményben való tartózkodása alatt megalázó szenvedésben volt része amiatt, hogy dohányfüstös, szennyezett cellában került elhelyezésre.

A Ptk. 76. § alapján az emberi méltóság minden embert megillet egyedi értékétől függetlenül. Ebből következően a felperest is megilleti az a jog, hogy a fogvatartása idején emberi méltóságát tiszteletben tartsák, ne kényszerüljön indokolatlanul olyan hátrányok elviselésére, amely elkerülése az adott körülmények között biztosítható. Az egészséges környezethez való jog, amely az emberhez méltó magatartás kialakításában jelentős szerepet tölt be, a bv intézeti elhelyezésnél sem hagyható figyelmen kívül, még akkor sem, ha a bv intézetek rendeltetése elsősorban a személyes szabadságot korlátozó büntetés végrehajtásának a foganatosítása.

A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a következőkre mutat még rá.

Tényként volt megállapítható, hogy a felperest a bv kórházban történő vizsgálatra várakozás idejére az alperesi intézmény elhelyezésre befogadta, így a 17/1999. (XI. 18.) IM rendelet 4. §-ában foglaltaknak megfelelően köteles volt dohányfüst-mentes zárkát kijelölni. Az alperes ezen kötelezettségének eleget is tett, a felperest igazolt módon olyan zárkában helyezte el, amely nemdohányzó zárkaként volt megjelölve. Az alperes 62-3/VII-9/2008. számú házirendjének VI. pontja kifejezetten arról rendelkezett, hogy az intézmény parancsnoka a nemdohányzó fogvatartottal egy zárkába kerülő dohányzó fogvatartott számára a dohányzást nem engedélyezi. Az alperes tehát a bv intézetekben a nemdohányzók védelméről szóló jogszabályi rendelkezésben foglaltakat a házirendbe beépítve rendelkezés szintjén a ráháruló kötelezettségnek eleget tett, azonban ez nem tekinthető önmagában felelősség alóli kimentést megalapozó magatartásnak.

A Fővárosi Ítéltábla itt mutat rá arra, hogy azt a tényt, hogy az alperes nem úgy járt el, ahogyan az adott helyzetben elvárható, tehát jogsértést követett el, azt valóban a felperesnek kell igazolnia, de a felelősség alóli mentesüléshez az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, és a Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint ezt nem tudta alátámasztani.

A házirendben foglaltak betartásáról való gondoskodás, annak ellenőrzése az alperesi intézményen belül kétségtelenül az alperes feladata.

Arra vonatkozóan, hogy más bv intézetből ideiglenes elhelyezés biztosításának ideje alatt ez a kötelezettség nem terheli, az alperes nem terjesztett elő semmilyen bizonyítékot, megállapodást a fogvatartottat küldő, illetve szállító bv intézettel.

A Fővárosi Ítéltábla ilyen eltérő megállapodás hiányában nem fogadta el azt az alperesi védekezést, hogy az ún. csurmákban elhelyezett fogvatartottak alperesi házirendben foglaltak betartásáról az őket kísérő bv őrök voltak kizárólag gondoskodni.

A rendelkezésre álló adatokból megállapítható volt, hogy a felperes egy-egy vizsgálatra történő várakozás alatt, amely általában a délelőtti óráktól a délutáni időpontig tartott, olyan zárkában került elhelyezésre, amely ugyan nemdohányzó megjelölésű volt, de abban az elhelyezettek közül többen is dohányoztak, így a nagyobb számú várakozó fogvatartott szűkös elhelyezése mellett a felperes kénytelen volt a dohányfüst okozta egészségtelen körülményeket elviselni, és így olyan helyzetbe kényszerült, hogy a jogszabályban rögzített dohányfüst-mentes elhelyezésre való jogát nem tudta érvényesíteni, órákon át számára nehezen elviselhető körülmények között, megalázó módon kellett várakoznia. Emiatt egyértelműen sérült a Ptk. 76. § szerinti emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi joga azzal okozati összefüggésben, hogy az alperes a házirend betartásáról a felperesi elhelyezés idején nem gondoskodott.

A jogsértés megállapításán túl az elsőfokú bíróság jogszerűen alkalmazta az eltítást, mint objektív jogkövetkezményt, azonban annak meghatározására nem a jogszabályban foglaltaknak megfelelő került sor.

A Ptk. 84. § (1) bekezdés b) pontjában írtak szerint a személyhez fűződő jogában megsértett követelheti a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől. Ezen jogkövetkezmény mellőzése csak akkor lehet indokolt, ha a sérelmet szenvedett félnek a jogsértő részéről ismétlődésre már nem lehet számítani. Az eltiltás olyan objektív jogkövetkezmény, amely mindig az adott jogsértő magatartáshoz kapcsolódóan kerülhet alkalmazásra.

Az elsőfokú bíróság helytelenül rendelkezett az eltiltás körében, amikor az eltiltás körét az „ilyen és ehhez hasonló” jogsértésekre is kiterjesztette, ezért a másodfokú bíróság a jogsértéstől való eltítást a megállapított jogsértésre vonatkoztatva korlátozta, figyelemmel arra, hogy a jogsértéstől való eltiltás a jogsértő magatartás miatt alkalmazott jogkövetkezmény. A szubjektív jogkövetkezményről való döntésével azonban egyetértett a másodfokú bíróság.

A felperes az elszenvedett jogsértéssel okozati összefüggésben álló hátrányt a perben feltárta, ezt a kihallgatott tanúk vallomása is alátámasztotta, de a Pp. 163. § (3) bekezdése szerinti köztudomású tényként is megállapítható volt, hogy egy majdnem egész napig kifejezett szenvedést okozó, megalázó várakozás önmagában olyan hátrányt okoz, amely nem vagyoni kártérítéssel történő kompenzálása indokolt. A Fővárosi Ítéltábla szükségesnek tartja kiemelni, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja szerinti nem vagyoni kártérítés esetén a Ptk. 339. §-ában és a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdésében írt általános szabályokat kell alkalmazni, amely során a megelőzésre való rászorításnak és a büntető jellegnek a hatályos rendelkezések értelmében nem lehet értékelhető szerepe, de az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítési összeg a jogsértéssel okozati összefüggésben álló hátrány kiküszöbölése szempontjából nem volt eltúlzott.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában foglaltak miatt rámutat arra, hogy a Pp. 221. § (1) bekezdésének megfelelően az ítélet indokolásában a tényállás megállapításán, a vonatkozó bizonyítékok és az ítéletet megalapozó jogszabályokon kívül röviden meg kell említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tény nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

Ennek alapján nem tartozhat az indokoláshoz a bíróság olyan tartalmú okfejtése, amellyel kioktatja a jogsértő alperest arra, hogy mit kell tennie, a jövőben a jogsértő magatartást milyen fellépéssel küszöbölheti ki.

Az ilyen jellegű személyes véleményként értékelhető kioktatás a másodfokú bíróság megítélése szerint a jogi megítélés alátámasztását tartalmazó indokolás kereteit meghaladja, szükségtelen, ezért azt az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából - 3. oldal 6. bekezdés - mellőzni rendelte.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

A perköltség viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. § alapján rendelkezett, tekintettel arra, hogy a felperesnek a fellebbezési eljárásban megtérítést igénylő költsége nem merült fel.

Budapest, 2011. március 3.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke - előadó bíró

. Győriné dr. Maurer Amália s.k.. Békefiné dr. Mózsik Tímea s.k.
bíró bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő